

Υπόθεση Bouchelkia κατά Γαλλίας¹

Απέλαση για λόγους δημόσιας τάξης Αλγερινού που ήταν εγκατεστημένος νόμιμα με την οικογένειά του στη Γαλλία από την ηλικία των δύο ετών – Παράνομη επανείσοδος στη Γαλλία – Αναγνώριση πατρότητας παιδιού που είχε αποκτήσει με Γαλλίδα πολίτη, την οποία παντρεύτηκε – Πηγάζει από το διεθνές δίκαιο και περιορίζεται από τις συμβατικές του υποχρεώσεις η εξουσία του κράτους να ελέγχει την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός του – Άποψη μειοψηφίας: οι μετανάστες δεύτερης γενιάς πρέπει να απολαμβάνουν τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους πολίτες της χώρας υποδοχής.

Εφαρμοστέο δίκαιο

Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «δια την Προάσπισιν των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών»

Ν.Δ. 53/1974 (ΦΕΚ 256, τ. Α')

Πραγματικά περιστατικά: Ο προσφεύγων, κύριος H. Bouchelkia που γεννήθηκε στην Αλγερία το 1970 εγκαταστάθηκε στη Γαλλία από το 1972 με τη μητέρα και το μεγαλύτερο αδερφό του κατ' εφαρμογή της διαδικασίας της οικογενειακής συνένωσης. Η μητέρα του και τα εννέα αδέρφια του ζούσαν στη Γαλλία νόμιμα. Το 1987 παραπέμφθηκε σε δίκη κατηγορούμενος για βιασμό και ληστεία. Ενώ εκρατείτο απέδρασε από τις φυλακές. Συνελήφθη και καταδικάστηκε σε φυλάκιση τεσσάρων μηνών. Το Μάιο του 1988 το Δικαστήριο Ανηλίκων του Άνω Ρήνου τον κήρυξε ένοχο για τα αδικήματα του βιασμού και της ληστείας και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης πέντε ετών. Εξέτισε την ποινή του και τον Ιούνιο του 1990 αποφυλακίστηκε. Στις 11 Ιουνίου 1990 ο Υπουργός Εσωτερικών αποφάσισε την απέλασή του από τη χώρα κρίνοντας τον επικίνδυνο για τη δημόσια τάξη. Στις 9 Ιουλίου 1990 ο προσφεύγων που ήταν άγαμος και χωρίς παιδιά απελάθηκε στην Αλγερία. Μετά την απέλασή του προσέφυγε στο Διοικητικό Δικαστήριο του Στρασβούργου αιτούμενος την ακύρωση της απέλασης και την αναστολή εκτέλεσής της. Ο συνήγορός του ισχυρίστηκε ότι οι γαλλικές αρχές δεν αιτιολογούσαν την ανάγκη απέλασής του για λόγους δημόσιας τάξης, αφού η σχετική απόφαση εκδόθηκε μόλις δύο μήνες μετά την αποφυλάκισή του και τα αδικήματα για τα οποία καταδικάστηκε δεν ήταν ιδιαίτερης σοβαρότητας. Επικαλέστηκε επίσης το άρθρο 8 της ΕυΣΔΑ. Τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση ακύρωσης και το αίτημα της αναστολής εκτέλεσης της απέλασης. Το Μάιο του 1991 το Συμβούλιο Επικρατείας επικύρωσε την απόφαση του δικαστηρίου του Στρασβούργου. Στο μεταξύ το 1990 πριν την εκτέλεση της απέλασης αλλά και το 1991, μετά την έκδοση της απόφασης του Συμβουλίου Επικρατείας, ο κύριος Bouchelkia ζήτησε από τον Υπουργό Εσωτερικών να ανακαλέσει την απόφαση απέλασης. Το πρώτο αίτημά του απερρίφθη.

Το 1992 ο προσφεύγων επέστρεψε παράνομα στη Γαλλία. Τον Απρίλιο του 1993 συνελήφθη και παραπέμφθηκε στη δικαιοσύνη κατηγορούμενος για ανάρμοστη συμπεριφορά προς αστυνομικό όργανο και για παράνομη είσοδο και παραμονή στη Γαλλία. Το Δικαστήριο τον καταδίκασε σε φυλάκιση πέντε μηνών και απαγόρευσε την είσοδό του στη χώρα για τρία χρόνια. Κατά της καταδικαστικής απόφασης άσκησε έφεση ο καταδικασθείς κύριος Bouchelkia και ο Εισαγγελέας. Το Εφετείο επιβεβαίωσε την προσβαλλόμενη απόφαση κατά το μέρος της ποινής φυλάκισης αλλά έκρινε, λαμβάνοντας υπόψη ότι ο καταδικασθείς είχε ζητήσει από τον Υπουργό Εσωτερικών να ανακαλέσει την απόφαση απέλασης, ότι δεν ήταν πρόσφορο να αποφανθεί για το παρεπόμενο μέτρο της απαγόρευσης επανεισόδου στη χώρα.

Στις 29.3.1996 ο κύριος Bouchelkia παντρεύτηκε με Γαλλίδα που είχε γνωρίσει το 1986. Το Δεκέμβριο του 1993 αναγνώρισε την κόρη που είχαν αποκτήσει στις αρχές της ίδιας χρονιάς. Στις 14.12.1996 συνελήφθη και κρατήθηκε με σκοπό την απέλασή του στην Αλγερία κατ' εφαρμογή

¹Δημοσιευμένη στην [Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2000](#), εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή.

της σχετικής διοικητικής απόφασης που είχε εκδοθεί το 1990. Αρνήθηκε να εγκαταλείψει τη Γαλλία και διατάχθηκε σε βάρος του «κατ' οίκον περιορισμός». Στις 20.12.1996 το Πλημμελειοδικείο του Στρασβούργου τον κήρυξε ένοχο του αξιόποινης πράξης μη συμμόρφωσης με την απόφαση απέλασης αλλά ανέβαλε έκδοση απόφασης ως προς την ποινή εν αναμονή της έκβασης της υπόθεσης ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπου είχε προσφύγει ο κύριος Bouchelkia ισχυριζόμενος ότι η διαταγή απέλασης που εκδόθηκε το 1990 από τον Υπουργό Εσωτερικών παραβίαζε το δικαίωμά του στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή.

Νόμω Βάσιμο: Τα Συμβαλλόμενα κράτη φέρουν την ευθύνη διατήρησης της δημόσιας τάξης. Πηγάζει από το διεθνές δίκαιο και περιορίζεται από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις η εξουσία τους να ελέγχουν την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους. Σε αυτό το πλαίσιο δικαιούνται να απελαύνουν όσους καταδικάζονται για αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου.

Σκεπτικό: Α) Επί της παραβίασης του άρθρου 8 παρ. 1 της ΕυρΣΔΑ. Κατ' αρχήν πρέπει να καθορισθεί εάν ο προσφεύγων μπορεί να επικαλεστεί «ιδιωτική και οικογενειακή ζωή» στη Γαλλία σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 1. Η κυβέρνηση αναγνωρίζει ότι υπήρξε επέμβαση της δημόσιας αρχής στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του κυρίου Bouchelkia, αλλά ότι όταν απελάθηκε στην Αλγερία, ήταν άγαμος, δεν είχε παιδιά και δεν είχε οικογενειακή ζωή στη Γαλλία με την έννοια της Σύμβασης. Δημιούργησε οικογενειακή ζωή μόνο μετά την παράνομη επανείσοδό του στη χώρα. Η σύντροφός του, με την οποία παντρεύτηκε το Μάρτιο του 1996, γνώριζε ότι ο πατέρας του παιδιού τους βρισκόταν παράνομα στη Γαλλία. Ο προσφεύγων δεν μπορεί τώρα να επικαλείται μια κατάσταση που δημιουργήθηκε κατά παράβαση του νόμου. Άρα, κατά το χρόνο της απέλασης, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις που τη δικαιολογούσαν, η επέμβαση στην ιδιωτική ζωή του ήταν ήσσονος σημασίας.

Ο προσφεύγων υποστήριξε ότι οικογενειακή ζωή είναι τόσο η συμβίωσή του με τους στενούς συγγενείς του που ζουν στη Γαλλία όσο και η δημιουργία της δικής του οικογένειας. Μέχρι να φυλακιστεί ζούσε με τη μητέρα του και τα εννέα αδέρφια του, πέντε από τα οποία είναι παιδιά της μητέρας του από το δεύτερο γάμο της. Διατηρούσε στενή σχέση με τη μητέρα του ακόμα και στη διάρκεια της φυλάκισής του και της εξ ανάγκης παραμονής του στην Αλγερία. Με εξαίρεση το μεγαλύτερο από τα αδέρφια του όλα τα υπόλοιπα είναι Γάλλοι πολίτες. Επέστρεψε στη Γαλλία παράνομα γιατί επεδίωκε να συνενωθεί με τη σύντρόφό του που γνώριζε από το 1986, με την οποία απέκτησαν παιδί το 1993 και παντρεύτηκαν το 1996. Η οικογενειακή του ζωή δημιουργήθηκε παράνομα, αλλά εν γνώσει των αρχών. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του ο σεβασμός της οικογενειακής ζωής καλύπτει την οικογένεια που δημιούργησε με τη σύζυγό του και την κόρη τους, που είναι και οι δύο Γαλλίδες και δεν μπορούν να τον ακολουθήσουν στην Αλγερία λόγω της κατάστασης που επικρατεί στην πατρίδα του.

Κατά την κρίση του Δικαστηρίου πρέπει να ερευνηθεί εάν η από 11.6.1990 διαταγή απέλασης, η οποία εκτελέστηκε τον Ιούλιο του 1990 συνιστά παραβίαση της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του προσφεύγοντα με την έννοια του άρθρου 8 της Σύμβασης. Το 1990 ο κύριος Bouchelkia ήταν άγαμος και δεν είχε παιδιά. Δημιούργησε οικογενειακή ζωή μετά την απέλασή του, ενδυναμώνοντας έτσι τους οικογενειακούς δεσμούς με τη Γαλλία. Όταν απελάθηκε ζούσε στους κόλπους της πατρικής του οικογένειας και ζούσε από την ηλικία των δύο ετών στη Γαλλία, όπου διατηρούσε τους βασικότερους και στενότερους οικογενειακούς δεσμούς. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η απέλαση του προσφεύγοντα το 1990 συνιστά επέμβαση στην ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή.

Β) Επί της παραβίασης του άρθρου 8 παρ. 2 της ΕυρΣΔΑ : Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μόνο στη Γαλλία μπορεί να βιώνει την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του, στην οποία περιλαμβάνεται η οικογένεια που δημιούργησε μετά την παράνομη επιστροφή του στη χώρα αυτή.

Ζώντας στη Γαλλία από 2 ετών, έχοντας φοιτήσει σε γαλλικά σχολεία πριν αρχίσει να εργάζεται, έχει πλέον ενσωματωθεί στη γαλλική κοινωνία. Δεν έχει επισκεφθεί την Αλγερία – πριν την απέλαση του το 1990 – από το 1986. Δεν διαβάζει ούτε ομιλεί την αραβική γλώσσα. Το Οκτώβριο του 1982 πέθανε στην Αλγερία ο παππούς του και τον Αύγουστο του 1985 η γιαγιά του. Στη χώρα καταγωγής του δεν υπάρχουν άλλοι στενοί συγγενείς εκτός από το θείο του, που δεν μπόρεσε να τον φιλοξενήσει το 1990, όταν απελάθηκε. Μετά την απέλασή του τον συντηρούσε η μητέρα του από τη Γαλλία. Για τα αδικήματα που διέπραξε σε ηλικία 17 ετών υπογράμμισε ότι οι ψυχίατροι αναφέρθηκαν διεξοδικά στα αισθήματα ενοχής του και στην τάση κατάθλιψης που εκδήλωσε. Όταν βρισκόταν στη φυλακή παρακολούθησε μαθήματα επαγγελματικής κατάρτισης. Άρα, δεν υπάρχει κίνδυνος υποτροπής, ειδικά τώρα που έχει τη δική του οικογένεια και εργασία. Τέλος, οι δύο άλλες ποινικές καταδίκες του αφορούσαν το καθεστώς του ως φυλακισμένου και παράνομου αλλοδαπού.

Η κυβέρνηση τόνισε τη σοβαρότητα της βασικής αξιόποινης πράξης. Η μετέπειτα συμπεριφορά του προσφεύγοντα, ο οποίος κρίθηκε ένοχος για απόδραση από τη φυλακή και για ανάρμοστη συμπεριφορά σε βάρος αστυνομικού οργάνου αποδεικνύουν την επικινδυνότητα της προσωπικότητάς του και την απαξίωση που εκφράζει για τους κοινωνικούς νόμους και κώδικες. Ο κύριος Bouchelkia είχε πραγματικούς δεσμούς με την πατρίδα του, και είναι πολίτης της Αλγερίας. Κατανοεί άριστα την αραβική και σύμφωνα με δική του ομολογία ωφελήθηκε τα μέγιστα κατά την παραμονή του εκεί.

Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι τα Συμβαλλόμενα κράτη φέρουν την ευθύνη διατήρησης της δημόσιας τάξης. Περαιτέρω, ότι πηγάζει από το διεθνές δίκαιο και περιορίζεται από τις συμβατικές τους υποχρεώσεις η εξουσία τους να ελέγχουν την είσοδο και την παραμονή των αλλοδαπών στο έδαφός τους. Σε αυτό το πλαίσιο δικαιούνται να απελαύνουν όσους καταδικάζονται για αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου. Όμως, στο μέτρο που οι σχετικές αποφάσεις τους πλήττουν το δικαίωμα σε ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, το οποίο προστατεύεται από το άρθρο 8 παρ. 1 της Σύμβασης, θα πρέπει τα μέτρα που λαμβάνουν να αποδεικνύονται αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία, δηλαδή να δικαιολογούνται από υπέρτατη κοινωνική ανάγκη και ιδιαίτερα να είναι ανάλογα του σκοπού που επιδιώκουν². Έργο του Δικαστηρίου είναι να αποφανθεί εάν η υπό κρίση απέλαση διετάχθη στα πλαίσια της εξισορρόπησης των συμφερόντων των μερών, δηλαδή αφενός του δικαιώματος του προσφεύγοντα σε ιδιωτική και οικογενειακή ζωή και αφετέρου του εθνικού συμφέροντος της χώρας υποδοχής για προστασία της δημόσιας τάξης και πρόληψη της εγκληματικότητας. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι όταν απελάθηκε ο προσφεύγων ήταν είκοσι ετών, άγαμος και χωρίς παιδιά και διατηρούσε σχέσεις με τη χώρα καταγωγής του, της οποίας έχει την ιθαγένεια και όπου διαμένουν στενοί συγγενείς του. Περαιτέρω αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη φύση του αδικήματος που αποτέλεσε τη βάση έκδοσης της διαταγής απέλασης. Το γεγονός ότι ο κύριος Bouchelkia ήταν 17ετής ανήλικος όταν διέπραξε το βιασμό δεν απαλύνει τη σοβαρότητα του αδικήματος για το οποίο καταδικάστηκε. Το 1990 οι γαλλικές αρχές εκτίμησαν ότι η απέλασή του ήταν αναγκαία για την πρόληψη της εγκληματικότητας και την προστασία της δημόσιας τάξης. Το γεγονός ότι μετά την απέλαση και ενόσω ζούσε παράνομα στη Γαλλία δημιούργησε οικογενειακή ζωή δεν δικαιολογεί, εκ των υστέρων, την περί αντιθέτου άποψη, ότι δηλαδή η απέλαση που εκτελέστηκε το 1990 δεν ήταν αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία. Το Δικαστήριο απεφάνθη τελικά ότι οι γαλλικές αρχές εφάρμοσαν την αρχή της αναλογικότητας και ότι η απόφαση απέλασης του προσφεύγοντα δεν ήταν δυσανάλογη του σκοπού που επεδίωκε. Άρα, η Γαλλία δεν παραβίασε το άρθρο 8 παρ. 2.

Το Δικαστήριο έκρινε με οκτώ ψήφους έναντι μιας ότι δεν παραβιάστηκε το άρθρο 8 της ΕυρΣΔΑ.

² [Beldjoudi κατά Γαλλίας](#) και [Nasri κατά Γαλλίας](#).

Άποψη μειοψηφίας του Δικαστή Palm: Υποστηρίζω ότι το άρθρο 8 παραβιάστηκε για τους εξής λόγους.

Όπως η πλειοψηφία του Δικαστηρίου θεωρώ ότι η απέλαση που εκτελέστηκε το 1990 συνιστά παραβίαση στο δικαίωμα του κυρίου Bouchelkia για σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Επίσης συμφωνώ ότι η απέλαση επιβλήθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στο νόμο και ότι ο νόμιμος σκοπός της ήταν η «προστασία της δημόσιας τάξης και η πρόληψη της εγκληματικότητας».

Όμως, δεν συμφωνώ με την πλειοψηφία, ότι δηλαδή ήταν η απέλαση αναγκαία. Κατ' αρχήν είναι δύσκολο να αποδεχθώ ότι η Σύμβαση νομιμοποιεί μια χώρα υποδοχής να απελαύνει – λόγω της ποινικής συμπεριφοράς του – μετανάστη δεύτερη γενιάς, ο οποίος έχει περιορισμένους ή μη-δαμινούς δεσμούς με τη χώρα καταγωγής του. Κατά τη γνώμη μου μόνον ισχυρότεροι λόγοι θα δικαιολογούσαν μια τέτοια πράξη. Πιστεύω ότι οι μετανάστες δεύτερης γενιάς θα πρέπει να απολαμβάνουν τη μεταχείριση που επιφυλάσσεται στους πολίτες της χώρας υποδοχής. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να δικαιολογηθεί η απέλαση αυτών των αλλοδαπών.

Ο προσφεύγων ήταν μόλις δύο ετών όταν έφθασε νόμιμα – κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας για οικογενειακή συνένωση – στη Γαλλία με τη μητέρα του και το μεγαλύτερο αδερφό του. Η μητέρα του και τα εννέα αδέρφια του ζουν στη Γαλλία. Από το 1986 διατηρούσε στενή σχέση με Γαλλίδα πολίτη, με την οποία απέκτησε παιδί και αργότερα την παντρεύτηκε. Απελάθηκε στην Αλγερία σε ηλικία είκοσι ετών, και ενώ είχε ζήσει στη Γαλλία δέκα οκτώ χρόνια, στη διάρκεια των οποίων φοίτησε σε γαλλικά σχολεία και εργάστηκε. Από το 1985, όταν απεβίωσε ο παππούς του και η γιαγιά του δεν ζουν στενοί συγγενείς στην Αλγερία εκτός από ένα θείο του. Επίσης δεν ομιλεί ούτε γράφει την αραβική γλώσσα.

Ακόμα και εάν τα αδικήματα για τα οποία καταδικάστηκε (βιασμός και ληστεία) ήταν σοβαρά, πρέπει να υπογραμμισθεί, ότι τα διέπραξε σε ηλικία δέκα επτά ετών και ότι το Δικαστήριο Ανηλίκων του Άνω Ρήνου διέταξε τη 5ετή φυλάκισή του αναγνωρίζοντας ότι συνέτρεχαν στο πρόσωπό του ελαφρυντικές περιστάσεις.

Με βάση τα προαναφερόμενα, νομίζω, ότι είναι δυσανάλογη η απέλασή του στην Αλγερία. Καταδικάστηκε για τα αδικήματα που διέπραξε και εξέτισε την ποινή του. Η καταδίκη και η έκτιση της ποινής που του επιβλήθηκε θα πρέπει να θεωρούνται αρκετά, όπως θεωρούνται αρκετά για τους πολίτες της χώρας υποδοχής που διαπράττουν ανάλογα αδικήματα.